

Öğretmen Niteliklerinin Belirlenmesinde Paydaşların Görüşleri¹

Süleyman YAMAN² Belgin BAL İNCEBACAK³ Aslı SARIŞAN TUNGAÇ⁴

²Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Eğitimi Bölümü, Samsun, Türkiye,

³Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi Bölümü, Samsun, Türkiye

(Sorumlu Yazar/Corresponding Author)

⁴Arş. Gör. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Eğitimi Bölümü, Samsun, Türkiye

Makale Bilgileri	ÖZ
Makale Geçmişi Geliş: 14.08.2022 Kabul: 15.09.2022 Yayın: 30.09.2022	Bu çalışmanın amacı eğitimin tüm paydaşlarının gözünden öğretmen niteliklerinin belirlenmesidir. Araştırma görüşme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğretmenlerin paydaşları olan öğretim elemanı, öğretmen, öğrenci, öğretmen adayı, veli ve idareci olmak üzere 433 paydaştan görüş alınmıştır. Veriler, Covid-19 salgını döneminde çevrimiçi ortamda hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış ve içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Analizlere göre öğretmen nitelikleri üç tema altında toplanmıştır. Bu temalar mesleki bilgi, mesleki beceri, tutum ve değerler olarak adlandırılmıştır. Öğretmenler ile ilgili en önemli niteliklerin bu üç tema altında yer alan; bilgi sahibi olma, uygulamalı etkinlik yapma, iletişim becerisi sahibi olma, dürüst ve adil olma olduğu belirlenmiştir. Bunlar gibi ortak nitelikler yanında her paydaş grubunun kendi bakış açısına göre değerlendirme yaptığı ve diğer paydaşların görüşlerinden farklı niteliklere önem verdiği de tespit edilmiştir.
Anahtar Kelimeler: Nitelikli öğretmen, Paydaş görüşleri, Mesleki bilgi, Mesleki beceri, Tutum ve değerler	

Stakeholder Views On Determining Teacher Qualifications

Article Info	ABSTRACT
Article History Received: 14.08.2022 Accepted: 15.09.2022 Published: 30.09.2022	Teachers are a core component of education. It is an undeniable fact that the presence of qualified teachers is needed for a qualified education to take place. The aim of this study is to determine what the teacher qualifications are through the eyes of the viewpoint of teachers and teachers. It is structured by survey method from qualitative research. Case study from qualitative research For this purpose, 433 stakeholders including academicians (N:19), teachers (N:112), students (N:229), teacher candidates (N:24), parents (N:29) and administrators (N:20) were discussed. A fully structured interview form was used to determine teacher qualifications. The data were collected in a translation environment due to the pandemic. It was analyzed by the given content analysis method. According to the analysis, teacher qualification was gathered under the theme 3. They stated that the most important features related to teachers should be knowledgeable, hands-on activities, high communication skills, honest and fair. It has been determined that each stakeholder expresses teacher qualifications from his point of view.
Keywords: Qualified teacher, Stakeholder views, Professional knowledge, Professional skills, Attitude and values	
	Atf/Citation: Yaman, S., Bal-İncebacak, B & Sarışan-Tungaç, A. (2022). Öğretmen niteliklerinin belirlenmesinde paydaşların görüşleri. <i>Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi</i> , 4(2), 376-397.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)"

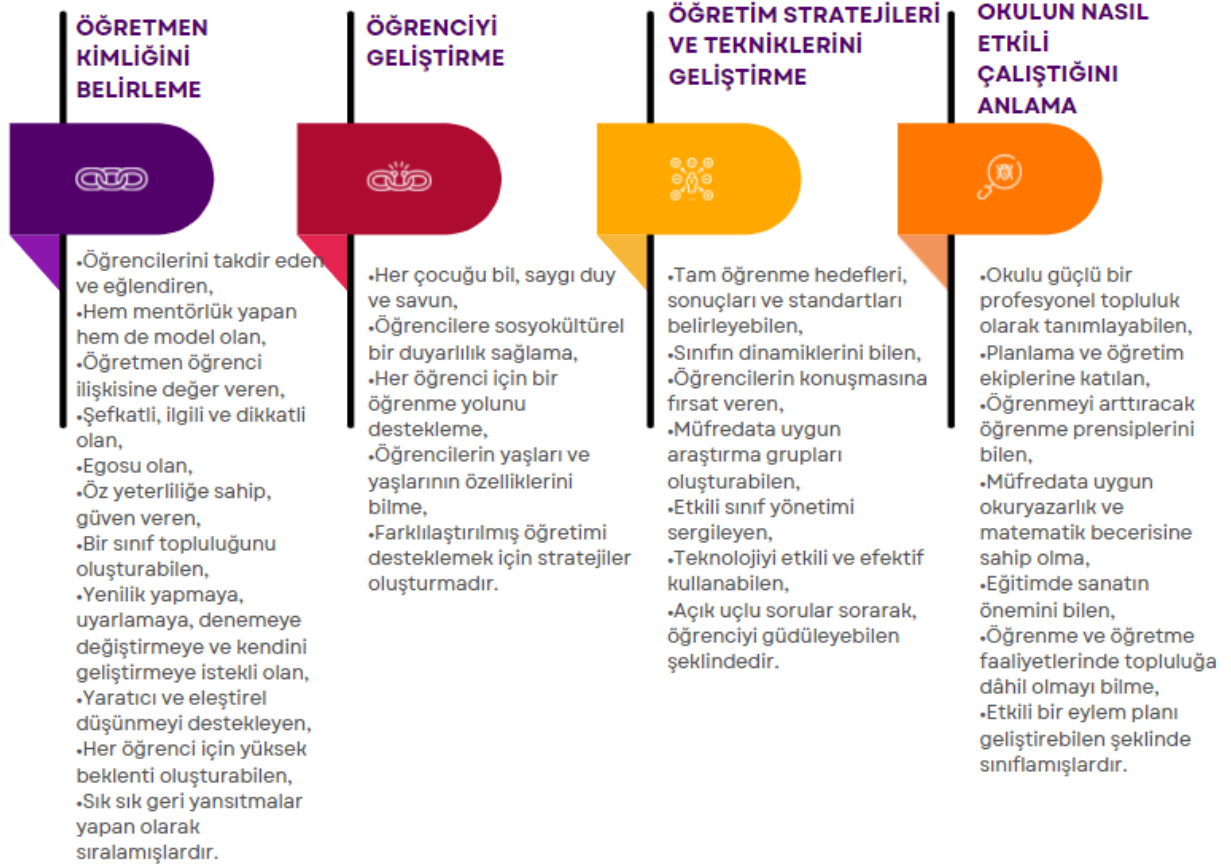
¹Bu çalışma TÜBİTAK 1003 Öncelikli Alanlar Araştırma Projelerini Destekleme Programı tarafından desteklenen bir proje kapsamında gerçekleştirilmiştir.

GİRİŞ

Nitelik kavramı Türk Dil Kurumu (TDK) (2022) tarafından “bir şeyin nasıl olduğunu belirten, onu başka şeylerden ayıran özellik, vasıf” olarak açıklanmaktadır. Eğitim çalışmalarında ise nitelik kavramı genellikle eğitim sürecini oluşturan öğelerde bulunması beklenen ve bu sürecin en etkili şekilde yürütülmesini sağlayacak olan özellikler şeklinde tanımlanmaktadır (Hoy, Bayne-Jardine & Wood, 2020). Eğitimin etkili şekilde sürdürülmesi için çeşitli çalışmalar sürekli yapılmaktadır. Çünkü nitelikli eğitim her bireyin evrensel hakkıdır. Türkiye, yasal düzenlemeler ve uluslararası sözleşmeler ile bu hakkı garanti altına almıştır. Türk eğitim sistemi 1924 Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile reforme edilmiş (Başdemir, 2014) ve geçen 95 yıllık süreçte birçok yenilik yapılmıştır. Son olarak 2018 yılında 12 yıllık zorunlu eğitimdeki birçok dersin programında değişikliğine gidilmiştir. Bu tür reformlar veya değişiklikler ülke genelindeki öğrencileri, öğretmenleri, velileri, yöneticileri, akademisyenleri; kısaca ilgili tüm kesimleri etkilemektedir. Eğitimin en temel öğelerinden biri olan öğretmenler ise bu tür değişikliklerde öğrencilerle birlikte en çok etkilenen grup olmuştur. Çünkü öğretmenler, aşağıdaki tanımdan da anlaşılacağı üzere, eğitim sürecinin temel yürütücüsü durumundadırlar.

Millî Eğitim Temel Kanunu'nda (1973) öğretmenlik, “Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Millî Eğitimi'nin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlü olan, öğretmenlik için yeterli genel kültüre, özel alan bilgisine ve pedagojik formasyona sahip, en az dört yıllık yüksek okul mezunu olup, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevini yapan kişidir” şeklinde tanımlanmıştır. Bunun yanında 3 Şubat 2022 tarihinde kabul edilen ve 14 Şubat 2022 tarihli ve 31750 Resmi Gazetede 7354 Kanun No ile yayımlanan Öğretmenlik Meslek Kanunu'nda öğretmenlik “Eğitim ve öğretim ile bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir” olarak tanımlanmıştır.

Öğretmenler eğitim sürecinin temel yapı taşlarıdır. Eğitim-öğretim süreci; öğretmen özellikleri, öğretme stilleri ve becerilerinden doğrudan etkilenmektedir. Bu konuya yönelik olarak alanyazın incelendiğinde farklı paydaşlardan görüşler alınarak nitelikli öğretmen özelliklerini belirlemeye çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalarda; öğretmenler ve öğrencilerden (Lang ve ark., 1993), öğretmen, öğrenci ve velilerden (Liu & Meng, 2009), farklı alanlardaki öğretmenlerden (Walls ve ark., 2002), fen öğretmenlerinden (Murphy ve ark., 2004), erkek ve kadın öğretmen adaylarından (Witcher ve ark., 2001; Minor ve ark., 2002), not ortalamalarına göre başarılı ve başarısız öğrencilerden (Koutsoulis, 2003), üniversite ve lise öğrencilerinden (Check, 1986) nitelikli öğretmenlerin özelliklerini belirlemeye yönelik görüşler alınmıştır. Bu çalışmalar incelendiğinde, öğretmen niteliklerine yönelik çıkarımların çok farklı şekillerde sınıflandırıldığı görülmüştür. Buaraphan (2012) öğretmenlerin özelliklerini “iyi, seçkin, usta, uzman, yetkin, ideal, etkili ve nitelikli” olarak sınıflandırmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) da öğretmenlerde bulunması gereken yeterlilikler ile ilgili sınıflandırma yapmıştır. Bunlar: “Kişisel ve mesleki değerler-Mesleki gelişim, Öğrenciyi tanıma, Öğretmen ve öğrenme süreci, Öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme, Okul, aile ve toplum ilişkileri, Program ve içerik bilgisi”dir. Nitelikli öğretmende bulunması gereken özellikler Taşkaya (2012) tarafından alan bilgisi, genel kültür ve öğretmenlik meslek bilgisi olarak ifade edilirken Booth ve Coles (2017) ise bu özellikleri aşağıdaki gibi 4 tema altındaki 30 maddede toplamıştır:

Şekil 1. Nitelikli Öğretmen Özellikleri

Yukarıdaki gibi kapsamlı sınıflama yapan Liu ve Meng (2009) de nitelikli öğretmenlerin özelliklerini belirledikleri çalışmada öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerine başvurmuşlar ve bu özellikleri; öğretmen etiği, mesleki gelişim, öğrenci başarısı ve mesleki beceriler olarak 4 grupta ifade etmişlerdir. Çalışmada öğretmen etiği; öğretmen, öğrenci ve veliler açısından en önemli nitelik olarak belirtilmiştir. Liu ve Meng nitelikli öğretmenleri aynı zamanda saygılı, sabırlı, esprili ve özverili kişiler olarak tanımlamışlardır. Aynı çalışmada öğretmen nitelikleri, veli ve öğrenciler tarafından akademik başarıyı artırmada önemli bir faktör olduğu belirtilmiş fakat öğretmenlerin bu konuda farklı düşündükleri ifade edilmiştir. Walls ve ark., (2002) öğretmenlerin gözünden öğretmen niteliğine değindikleri çalışmada öğretmen özelliklerini şu özellikler açısından sınıflandırmışlardır: Duygusal çevre (samimi ve öğrencilere karşı duyarlı olma), öğretim becerisi (etkili bir öğrenme ortamı sağlama ve dersini iyi organize etme vb.), öğretmen motivasyonu, öğrenci katılımı (özgün öğrenme ortamları, etkileşimli soru-cevap süreci), kurallar ve raporlama (öğrenci başarısını takip etme, sınıf kurallarını belirleme ve uygulama). Bu beş temadaki en önemli öğretmen niteliğinin duygusal çevre temasına ait olduğunu da ayrıca vurgulamışlardır. Murphy ve ark., (2004) nitelikli bir fen öğretmenin sevecen, sabırlı, kibar, mizah duygusu gelişmiş ve öğrenciyi merkeze alan yapıda olduğunu ifade etmişlerdir. Bunların yanında Stronge ve ark., (2008) öğretmen niteliği ve öğrenci başarısının ilişkili olduğunu ve nitelikli öğretmenlerin öğrencilere yönelttikleri farklı sorular ile öğrenci başarısını artırabildiği sonucuna ulaşmışlardır.

Öğrencilere yüksek nitelikli öğretmenler tarafından eğitim verilmesini sağlamak için dünyanın dört bir yanındaki ülkeler önemli kaynaklar ayırmış ve öğretmen kalitesini iyileştirmek ve değerlendirmek için tasarlanmış eğitim politikaları uygulamıştır (Feng & Sass, 2018). Öğretmen yeterliliğinin etkisi, uzun süredir insan sermayesi teorisi (human capital theory) tarafından desteklenmektedir (Aronson ve ark., 2007). Darling-Hammond (2010), öğretmenlerin öğrencilerin öğrenmesinde merkezi bir rol oynadığını ifade etmiştir. Bu nedenle, dünya çapındaki eğitim politikacıları, öğretmen kalitesini öğrencilerin öğrenmesi için önemli bir görevi olduğunu savunmaktadır (OECD, 2005; UNESCO Institute for Statistics, 2006). Öğretmenlerin özelliklerini araştıran bilim adamları, öğretmenlerin sadece öğrencilerin başarılarına katkıda

bulunmadıklarını (Ronfeldt ve ark., 2015) aynı zamanda öğrencilerin aidiyet duygularının şekillenmesine (Hallinan, 2008), motivasyonun (Yu & Singh, 2018) ve etkililik (Lee ve ark., 2015) yönünden de öğrencilerin birçok yönde etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Bu yüzden öğretmen niteliklerinin belirlenmesi toplumda öğrencilerin bir adım daha öteye gitmesine katkı sağlayacaktır.

Literatürde, öğretmen niteliklerini belirlemek için yapılan çalışmalarda farklı gruplardan veriler toplanmıştır. Örneğin; öğretmen yetiştirme (Okçabol, 2004), fen öğretmenleri (Buaraphan, 2012; Morgil & Yılmaz, 1999), Türkçe öğretmenleri (Maden ve ark., 2010) uluslararası sınavlardaki başarılı öğretmenler (Atar, 2014), öğretmen adaylarının gözünden öğretmenler (Çalışkan ve ark., 2013), genel etkili öğretmen nitelikleri (Booth & Coles, 2017; Kim ve ark., 2019; Özkan & Arslantaş, 2013). Nitelikli öğretmen özellikleri yukarıdaki çalışmalar ve diğer birçok çalışma ile incelenmiş olmasına rağmen bu özelliklerin kesin bir sınırı belirlenmemiştir. Yapılan çalışmalara bakıldığında öğretmen niteliklerinin genelde paydaşların görüşlerinden yararlanarak ortaya konulmaya çalışıldığı görülmektedir. Fakat bir çalışmada paydaşların en fazla üç grubundan veriler toplandığı tespit edilmiştir. Ayrıca yapılan çalışmalarda genel öğretmen niteliklerinden ziyade belli alanlara özgü öğretmen niteliklerinin çalışıldığı görülmektedir. Bu durumlar dikkate alınarak planlanan bu çalışmada tüm paydaşlardan eşzamanlı olarak veriler toplanması hedeflenmiştir. Çünkü paydaş beklentileri, politikalar, reformlar, kültür, toplum yapısı gibi birçok faktör öğretmenlerden beklenen nitelikler üzerinde etkilidir. Bu bağlamda tüm paydaşların gözünden nitelikli öğretmenlerde bulunması gereken özelliklerin belirlenmesine yönelik bir çalışmanın alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, öğretmenlerin tüm paydaşlarının görüşlerinin alınması ve buna göre nitelikli öğretmenlerde bulunması gereken özelliklerin belirlenmesi bu araştırmanın temel amacıdır. Eğitim sürecinde yapılan her değişimden etkilenen bu paydaşların bakış açılarının ortaya çıkarılmasının, hizmet öncesi süreçten hizmet içi sürece kadar her aşama için önemlidir. Bu araştırma ile “öğrenci, öğretmen, öğretim elemanı, eğitim yöneticisi, veli ve öğretmen adaylarına göre nitelikli öğretmen özelliklerinin” belirlenmesi ve paydaşların görüşleri arasında önem verdikleri niteliklerin neler olduğunun ortaya konulması amaçlanmıştır. Çünkü literatür, öğretmen yeterlilikleri konusuna ilişkin kesin sınırlar ortaya koyamamıştır (Goe, 2007). Literatürdeki boşluğu daha iyi anlamak için bu çalışma, birden fazla paydaştan görüş alarak öğretmen niteliklerini anlamaya yönelik tamamlayıcı bir yaklaşım sunmayı hedeflenmektedir.

YÖNTEM

Araştırma verilerinin toplanmasında görüşme yöntemi kullanılmıştır. Cohen, Manion ve Morrison (2007) bu yöntemi; belirli bir amaca ulaşmak için toplanan veriler arasındaki ilişkiyi tanımlamak ve değişkenler arasındaki farkı karşılaştırmak amacıyla yapılan veri toplama süreci olarak ifade etmişlerdir. Araştırmanın verileri ise, katılımcıların görüşlerinin Google Form aracılığıyla yazılı olarak alındığı anket tekniği ile elde edilmiştir (Arseven, 1994). Anket kapsamında kullanılan soru tipi ise inanç ve kanı soruları kategorisine dahildir. İnanç ve kanı soruları; bir konu veya objeye ilişkin duygularını ve görüşlerini (mesleğe ilişkin tutum, kurum içi atama ve yükseltme uygulamalarına ilişkin görüş, iş doyumunu algısı vb.) belirlemek amacıyla yöneliktir (Büyüköztürk, 2005).

Örneklem

Araştırma verileri, öğretmenlerin niteliklerine yönelik görüş belirtmesi mümkün olan aşağıdaki paydaşlardan (öğrenci, öğretmen, öğretim elemanı, eğitim yöneticisi, veli ve öğretmen adayı) toplanmıştır:

Tablo 1. Çalışmada Veri Toplanan Paydaşlarının Dağılımı

Paydaş	Cinsiyet		Toplam
	Kadın	Erkek	
Eğitim Yöneticisi	1	19	20
Öğrenci	134	95	229
Öğretim elemanı	5	14	19
Öğretmen	61	51	112
Öğretmen Adayı	20	4	24

Veli	23	6	29
Toplam	244	189	433

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmada görüş belirten örneklemin %56’sını kadınlar, %44’ünü ise erkekler oluşturmuştur. Verilerin %52,9’u ortaokulda öğrenim gören öğrencilerden toplanırken bunu %25,9 ile öğretmenler takip etmiştir. Daha sonra sırası ile %6,7 ile veliler, %5,5 ile öğretmen adayları, %4,6 ile yöneticiler ve %4,4 ile öğretim elemanları görüş belirtmişlerdir.

Veri Toplama Araçları ve Süreçleri

Araştırmanın verileri, görüşme formu ile elde edilmiştir. Veriler Covid-19 pandemisi döneminde Türkiye’de eğitim kurumlarının kapalı olduğu ve sokağa çıkma yasağının bulunduğu 2021 bahar aylarında toplanmıştır. Bu amaçla, doğrudan görüşmenin güçlüğü dikkate alınarak, her paydaşın cevap vereceği sorular için çevrimiçi formlar hazırlanmış ve veriler online olarak toplanmıştır. Veri toplama aracındaki sorular araştırmacılar tarafından, ilgili literatür (Buaraphan, 2012; Booth & Coles, 2017; Walls ve ark., 2002) dikkate alınarak geliştirilmiştir. Oluşturulan form için alan ve dil uzmanlarının görüşleri alınmış ve maddeler bu görüşler doğrultusunda düzenlenmiştir. Google formda katılımcıların rumuz, cinsiyet, yaş, sonrasında iletişime geçmek amacıyla e-posta adresi, son mezun olunan bölüm, öğrenim durumu gibi bilgiler bulunmaktadır. Paydaşlara yöneltilen sorulardan örnek sorular aşağıda yer almaktadır (Tüm sorular için ekler kısmına bakabilirsiniz):

1. Bir yönetici gözüyle kurumunuzda görev yapan öğretmenlerden beklentilerinizi anlatabilir misiniz?

2. Sizce nitelikli bir öğretmenin özellikleri nelerdir?

Verilerin Analizi

Verileri analiz etmek için sabit karşılaştırmalı yöntem (Glaser & Strauss, 1967) kullanılmıştır. Bu yöntemin temel aşamaları şunlardır: a) Ortaya çıkan bir kodu mevcut kodlarla benzerliklerini kullanarak sürekli karşılaştırmak, b) benzer kodlar için kategoriler oluşturmak, c) ortaya çıkan kategorileri ve kodları aramak. Analize başlarken her görüşme sorusu dikkatlice okunarak, anlam birimleri açısından incelenip en çok tekrar eden kodlar belirlenmiştir. Veriler Maxqda programına aktarılmış ve analizler bu program aracılığıyla yapılan işlemler üzerine araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın güvenilirliği

Çalışmanın verilerinin güvenilirliğini temin etmek için araştırmacı güvenilirliğine (Tavşancıl & Aslan, 2001) başvurulmuştur. Veriler üç araştırmacı tarafından eş zamanlı olarak analiz edilmiştir. Daha sonra kodlayıcı birlikteliğini sağlamak için kodlar tartışılarak kategoriler ve temalar ortaya çıkartılmıştır. Kodlayıcılar tarafından birbirinden farklı isimlendirilen temalar üçlü kodlayıcı güvenilirliği ile ele alınarak ortak bir tema, kategori ya da kod olarak isimlendirilmiştir. Bu işlem sonrasında Miles ve Huberman’ın (2016) uyuşum yüzdesine göre %100 uyuşum elde edilmiştir. Bütün veriler analiz edilip temalar ortaya çıktığında temaların MEB’in (2017) öğretmen yeterliliğinde kullandığı sınıflama ile benzer olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle literatürde de karşılığı bulunan “Mesleki Bilgi, Mesleki Beceri, Tutum ve Değerler” şeklinde sınıflama, bu çalışma için ana temalar olarak kabul edilmiştir. Verilerin sunum aşamasında geçerlik ve veri çeşitlemesi yapmak için verilerden doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Çünkü doğrudan alıntılar, çalışmada elde edilen verilerin geçerlik ve güvenilirliği için bir kanıt olarak kabul edilmektedir (Johnson & Christensen, 2014; Yıldırım & Şimşek, 2018). Bunların yanında katılımcı kontrolü yapılmıştır. Katılımcı kontrolü inandırıcılık için önemli bir ölçüttür. Guba (1981) araştırmalarda toplanan verilerin analizinden sonra katılımcılarla paylaşılarak, ifade ettikleri görüşü yansıtıp yansıtmadığını öğrenmenin gerekli olduğunu savunmuştur. Verilerin analizi katılımcı paydaşlara sunulmuş ve Creswell (2013) üye kontrolü (member checking) yapılarak verilerin yazılı güvenilirliği sağlanmıştır. Bu şekilde verilerde paydaşların görüşlerinde istediği görüşü verip vermediği kontrol ettirilerek gerekli düzeltmeler ve eklemeler yapılabilir. Ayrıca veriler analiz edilirken paydaşların görüşlerinden doğrudan alıntılar ile

desteklenerek derinlemesine bir betimleme (thick description) yapılması amaçlanmıştır. Shenton (2004) nitel çalışmalarda geçerlik için güven duyulabilirlik (trustworthiness) kavramından bahsetmiştir. Güven duyulabilirlik kavramı için Guba & Lincoln (1982) inandırıcılık (credibility), aktarılabilirlik (transferability), güvenilirlik (dependability) ve doğrulanabilirlik/onaylanabilirlik (confirmability) kavramlarından bahsetmiştir. İnandırıcılık ölçütünü sağlamak için katılımcılardan aralıklı olarak veriler iki kez toplanmıştır. Aktarılabilirlik için, literatürdeki çalışmalar incelenmiş ve benzerlik ve karşıtlık durumları sentezlenerek yorumlanmıştır. Güvenirlik için, analiz kısmında da belirtildiği gibi üç araştırmacı tarafından veriler çözümlenmiştir. Onaylanabilirlik için veriler araştırmacılar tarafından farklı zamanlarda tekrar tekrar okunarak analizler kontrol edilerek birbirleri ile kararlılıklarına bakılmıştır.

Etik

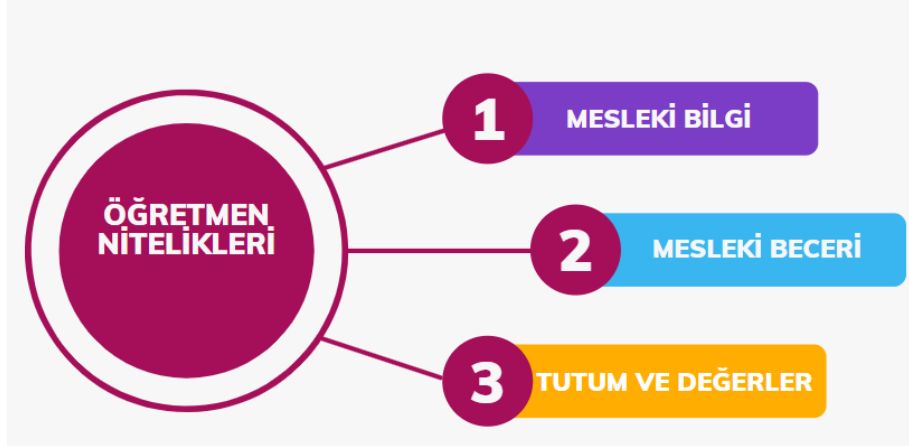
Araştırma için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 13.08.2018 tarihli ve 2018/250 sayılı etik kurul izni alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak toplanan veriler kodlar haline getirilmiş, ardından temalar oluşturularak kodlar tasnif edilmiş ve tablolar halinde sunulmuştur.

Paydaşların Nitelikli Öğretmenlerin Özelliklerine İlişkin Görüşleri

Tüm paydaşlara ortak olarak sorulan “Sizce nitelikli bir öğretmenin özellikleri nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplara ilişkin yapılan analiz sonuçları şekil 2’de temalaştırılmış ve kodlanmıştır:

Şekil 2. Nitelikli Öğretmen Özellikleri

Paydaşların nitelikli öğretmene ilişkin görüşleri 3 tema altında toplanmıştır. Bu temalar mesleki bilgi, mesleki beceri, tutum ve değerlerdir. Analiz sonunda ortaya çıkan temalar ve bu temalar altında oluşan kodlar aşağıda verilmiştir.

Mesleki Bilgi

Paydaşların öğretmenlerde olmasını bekledikleri niteliklere ilişkin görüşlerinin 10 farklı koda ayrıldığı görülmektedir.

Tablo2. Paydaşların Nitelikli Öğretmene İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	Eğitim Yöneticisi	Öğrenci	Öğretim Elemanı	Öğretmen	Öğretmen Adayı	Veli	Toplam
	n	20	229	19	112	24	29	433
Mesleki Bilgi	Dijital Yetkinlik	5	67	19	113	25	-	230
	Alan Hâkimiyeti	10	71	19	80	20	-	201
	Öğrenmeye Açıklık	10	71	19	80	20	-	201
	Mesleki Bilgi Sevgisi	-	72	10	60	25	25	192

Öğretmen Niteliklerinin Belirlenmesinde Paydaşların Görüşleri

Mesleğinin Yeterliliklerini Yerine Getirme	-	72	10	60	25	25	192
Meslek Bilinci	20	15	19	80	25	-	160
İnovatif Düşünme Becerisi	-	20	17	60	5	-	102
Evrensel Öğretilmesi Gereken Değerler	-	-	17	60	10	-	87
Temel Yaşam Becerileri (Karar Verme, İletişim, Problem Çözme...)	-	-	19	60	18	-	98
Bilişsel, Sosyal, Duygusal ve Akademik Beceriler	5	16	9	55	3		88
Toplam Görüş Sayısı	50	404	158	708	176	50	1551
Toplam Görüş Sayısı/Toplam Kişi Sayısı	2,50	1,76	8,32	6,32	7,33	1,72	3,58

Paydaşların görüşlerine göre mesleki bilgi teması altında kodlar içinde öğretmenlerin dijital yetkinliğe sahip olması en fazla destek alan nitelik olmuştur. Paydaşların öğretmenlerde en az sahip olmasını bekledikleri nitelik ise bilişsel, sosyal, duygusal ve akademik beceriler olmuştur. Bunun nedeninin, bu kodun daha çok kişisel özellikler içermesi ve eğitim sürecini dolaylı etkilemesinin beklenmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

Öğretmenlerin sahip olması beklenen mesleki bilgi temasına yönelik en yüksek beklenti öğretim elemanlarına aittir. Bunu öğretmen adayları ile öğretmenler takip etmektedir. Bu temaya yönelik en düşük beklenti ise veliler ve öğrencilere aittir. Bu tema altındaki 10 nitelik içinden velilerin 2, eğitim yöneticilerinin de 5 nitelik beklentisi içinde olmaları da dikkat çekici bir sonuçtur. Bu sonuçlar velilerin ve öğrencilerin öğretmenlerin mesleklerini sevmeye ve görevlerini yerine getirme beklentisi içinde oldukları; bir başka deyişle öğretmen kimliğinin hakkını vermelerini bekledikleri anlaşılmaktadır. Özellikle velilerin beklentilerini çok detaylandırmadıkları, “öğreten” kavramının yerine getirilmesini umdukları anlaşılmaktadır.

Mesleki Beceri

Paydaşların öğretmenlerde olmasını bekledikleri mesleki becerilerin 7 farklı kod şeklinde yapıldığı görülmektedir:

Tablo 3. Paydaşların Nitelikli Öğretmene İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	Eğitim Yöneticisi	Öğrenci	Öğretim Elemanı	Öğretmen	Öğretmen Adayı	Veli	Toplam
Mesleki Beceri	Yenilikçilik	12	140	19	85	20		277
	Ders İşleme Becerisi (Verimli, Eğlenceli, Anlamlı...)		131		45	13		189
	Ölçme ve Değerlendirme Yetkinliği (Adil olma, objektif olma ...)	5	86	19	45	13		169
	Motivasyon Sağlama		85		45	3		133
	Öğrenci Takibi		30		45		25	100
	Öğrencileri Sevme ve Önemseme		50	2	45	20	17	134
	Öğrencinin Çağını Anlama	5	6		47	5		63
	Toplam Görüş Sayısı	22	528	40	357	74	42	1065
Toplam Görüş Sayısı/Toplam Kişi Sayısı	1,10	2,31	2,11	3,19	3,08	1,45	2,50	

Öğretmenlerin sahip olması beklenen mesleki beceriler arasında en fazla desteklenenin yenilikçilik becerisi olduğu tespit edilmiştir. Paydaşlar tarafından ders işleme sürecindeki becerileri ve ölçme-değerlendirme yetkinliği de öğretmenlerin sahip olması beklenen beceriler arasında kabul edilmiştir. Mesleki beceri teması altındaki yedi kodun tamamının öğretmenlerde bulunması gerektiğini belirtenler öğrenci ve öğretmenler olurken veliler iki, eğitim yöneticileri ve öğretim elemanları üç kodla en az beklenti içindeki paydaş grupları olmuşlardır. Eğitim yöneticileri ve öğretim elemanlarının öğretmenlerde özellikle yenilikçilik ve ölçme-değerlendirme becerilerine odaklanmaları, bu paydaşlarca ders çıktılarının daha fazla önemsendiği anlamına gelebilir.

Mesleki beceri temasına yönelik en yüksek beklentinin öğretmen ve öğretmen adaylarında olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin mesleki beceriye sahip olmalarına yönelik en düşük beklentinin ise eğitim yöneticisi ve veliler arasında olduğu tespit edilmiştir. Velilerin mesleki beceriler içinde özellikle

öğretmenlerde öğrencilerin takip edilmesine yönelik koda odaklandıkları görülürken eğitim yöneticilerinin ise yenilikçi olmalarını bekledikleri anlaşılmaktadır. Bu bulgular, öğrenci, öğretmen ve öğretmen adayının öğretmenlerde tüm mesleki becerilerin bulunmasını beklediklerini gösterirken veli, eğitim yöneticisi ve öğretim elemanlarının görüşlerinin öğretmenlere biçtikleri rollere göre farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır.

Tutum ve Değerler

Paydaşların görüşlerinin, öğretmenler bulunmasını bekledikleri tutum ve değerler teması altında toplam 14 kod meydana gelmiştir.

Tablo 3. Paydaşların Nitelikli Öğretmene İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	Eğitim Yöneticisi	Öğrenci	Öğretim Elemanı	Öğretmen	Öğretmen Adayı	Veli	Toplam	
Tutum ve Değerler	Etkili İletişim	5	170	11	125	3		314	
	Eğlenceli		229		45			27	
	İlgili /Cana Yakın		43		45	3	5	96	
	Değer/Özellik (Dürüst, Doğal, Meraklı, Saygılı, Şefkatli...)		48		45	3	3	99	
	Sabırlı		10	5	30	3		48	
	Empatik		40		2		3	45	
	Anlayışlı		41				3	44	
	Güler Yüzlü		32	2		2	8	44	
	Özenli		10	2	10	10	8	40	
	Özgüvenli		10	2	10	10	8	40	
	Paydaşlarla Uyumlu Çalışma		20			7	1	3	33
	Kurum Kültürüne Katkı		20						20
	Bürokrasi Bilinci		10						10
	Kriz Yönetimi		10						10
Toplam Görüş Sayısı		65	633	22	39	35	41	1118	
Toplam Görüş Sayısı/Toplam Kişi Sayısı		3,25	2,76	1,16	2,85	1,46	1,41	2,58	

Öğretmenlerden tutum ve değerlere yönelik en fazla beklentisi olan öğrenciler, toplam 14 koddan 10 tanesinin öğretmenlerde bulunmasını beklediklerini ifade etmişlerdir. Bunu 9 kodla öğretmen, 8 kodla öğretmen adaylarının beklentileri takip etmiştir. Eğitim yöneticileri ve öğretim elemanları ise 5'er kodla bu tema altında en az nitelik beklentisi olan paydaşlar olmuşlardır. Eğitim yöneticilerinin daha çok kurumun işleyişine yönelik nitelik beklentilerinin olduğu görülürken öğretim elemanlarının nitelik beklentilerinin bireysel özelliklere yönelik olduğu tespit edilmiştir. Etkili iletişim, veliler hariç, tüm paydaşların öğretmenlerden beklediği nitelik durumundayken kurum kültürüne katkı, bürokrasi bilinci ve kriz yönetimi sadece eğitim yöneticilerinin beklentileri arasındadır. Bu tema altındaki bulgulara göre, tutum ve değerlere tüm paydaşlar içinde en az önem veren grubun öğretim elemanları en fazla önem veren grubun ise eğitim yöneticileri olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen ve öğrenciler de yine tutum ve değerlerin yüksek olması gerektiğini belirten paydaşlar olmuşlardır. Veli ve öğretmen adayları ise bu temaya yönelik beklentisi düşük olan gruplar olarak dikkat çekmektedirler.

Ele alınan üç temaya yönelik yukarıdaki bulgular incelendiğinde tüm paydaşların öğretmenlerden en yüksek beklentisinin mesleki bilgi olduğu, mesleki becerinin ise en düşük destek gören tema olduğu anlaşılmaktadır. Tüm temalar altındaki kodlar içerisinde etkili iletişimin en fazla beklenen nitelikken bürokrasi bilinci ve kriz yönetimi en düşük destek alan nitelikler olmuştur. Üç tema ve tüm kodlar dikkate alındığında öğretmenlerin sahip olması beklenen nitelik sayısının en fazla öğretmenler tarafından desteklendiği belirlenirken veli beklentilerinin diğer paydaşlara göre en düşük olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerden sonra beklenti düzeyi en yüksek olan grup öğretmen adayları iken velilerden sonra en düşük beklentinin eğitim yöneticisi ve öğrencilerde olduğu belirlenmiştir. Tüm paydaşların kodlamalarına ait Maxqda analiz programı ile oluşturulan kelime bulutu analizi aşağıdaki şekilde yer almaktadır:

içinden geçeni yapması ve bunun çok güzel sonuçlar doğurması”(gibi özellikler taşınması gerekir).

Ö98: (Nitelikli öğretmen) “Çocukla çocuk olabilmeli anlayışlı ve eğlenceli olması kararlarımıza karışmaması” (gerekir).

Ö140: (Nitelikli öğretmenin) “Beni dinlemesi, hoşuma giden ödevler ve deneyler vermesi ayrıca sınıf hoca olması” (gerekir).

Ö210: (Nitelikli öğretmenin) “Anlayışlı olması, öğrencinin halinden anlaması, dersi sıkmadan işleyebilmesi ve bana çok şey katması” (gerekir).

Öğretmen adaylarının öğretmenlerin sahip olması gerek niteliklere yönelik görüşlerinden bazıları aşağıda doğrudan alıntı şeklinde verilmiştir:

ÖA2: (Nitelikli öğretmen denilince aklıma) “... Kendi fen bilgisi öğretmenim geliyor. Dersi her zaman eğlenceli hale getirirdi ve bize küçük lakaplar takardı. Öğretmenden çok danışman gibiydi...”

ÖA8: (Nitelikli öğretmen kimdir diye düşününce) “...Meslek dersi öğretmenimiz benim için mükemmel bir modeldi. Çok bilgili, disiplinli, çalışkan ve sevgi doluydu. Çok pratik fikirleri vardı. Problem çözme konusunda çok doğru manevralar yapardı. Mesleğini severek yaptığını çok hissettim. Disiplinli ya da çok çalışkan biri sayılmam. Problem çözme becerim sayesinde gelişti. Mesleğimi çok severek yapacağım. Çünkü o zaman çocuklar dersi de seviyor, sizi de seviyor benim dersi ve öğretmeni sevdiğim gibi. Okul öncesinde ders söz konusu olmasa da okula severek gelecek olmaları beni çok mutlu ve motive edecektir. Onun gibi eğlenceli, pratik çözümleri olan, işini iyi yapan ve sevilen bir öğretmen olmak isterim.”

Öğretim elemanlarının görüşlerine göre öğretmenlerin sahip olması gerek niteliklerden bazıları aşağıda doğrudan alıntı şeklinde verilmiştir:

A5: (Nitelikli öğretmenin sahip olması gereken özellikler sırasıyla) “Eleştirel düşünme, dijital okuryazarlık, iletişim, karar verme, inisiyatif alabilme ve girişimcilik, yaratıcı düşünme, gönüllülük”(olarak sıralanabilir)

A7: (Nitelikli öğretmenin sahip olması gereken beceriler) “Avrupa Birliği Yeterlikler Çerçevesi kapsamındaki becerilere sahip olabilmesini, etkin bir vatandaş olmasını bekliyorum.”

A15: (Nitelikli öğretmenin sahip olması gereken özellikler) “Üst düzey düşünme becerilerine sahip, eleştirel düşünebilen, araştıran sorgulayan, öz düzenleme davranışları gösterebilen, kavram yanılgularına sahip olmayan öğretmen adayları...” (olarak sıralanabilir)

A11: (Nitelikli öğretmen denilince aklıma) “Elbette örnek aldığım iki hocam geliyor. Her ikisinin de temel özelliği alanlarında öncü ve nitelikli olmaları. Bunların dışında mesleki tutkuları ve sahip oldukları insani değerler beni çok etkiledi. Her iki hocamın da mesleki kıdemleri yüksekti. Motive edici ve cesaretlendirici tavırları, sürekli çabayı takdir edişleri, günün 14-15 saatini okuyup çalışarak geçirişleri ve dersleri adeta yaşayarak işleyişleri örnek alınacak düzeydedir.”

A15: (Nitelikli öğretmen özelliklerine sahip tanıdığım öğrencilerim) “Evet oldu... Alan bilgilerinin düzeyi yüksek olan ve sahip oldukları konu alan bilgilerini biz öğrencilerini en iyi düzeyde aktarabilen öğretmenlerimi sevdim...”

Öğretmenlerin, öğretmen niteliklerine yönelik görüşlerinden bazıları aşağıda doğrudan alıntı şeklinde verilmiştir:

Ö9: (Nitelikli öğretmenin sahip olması gereken özellikler sırasıyla) “Temel alan bilgisinde yetkin, öğrencinin süreci içselleştirmesi sağlayan, öğrenci ile ortak paylaşım alanı bulabilen (ilgileri vs.), öğrenciyi dinleyen, öğrenciye ve fikirlerine değer veren bir öğretmen olmak. Aynı zamanda buradan alınan güvenle veli iletişimini ve yönetim iletişimi etkili yapabilmek...”

Ö12: “Öğretmenlik mesleğinde etkili olmak için güncel ve aktif olmak gerek. Motivasyon, girişimcilik ve farklı yetenekler edinme noktasında kendini geliştirmeli. Mesleği için heyecanlı, öğrenmeye aç, öğretmeyi seven, dürüst, çözüm odaklı düşünen, iletişimi güzel biri olmalıdır.”

Velilerin görüşleri incelendiğinde nitelikli öğretmene ilişkin en fazla görüş mesleki bilgi temasında, en az görüş ise tutum ve davranışlar temasında olduğu görülmektedir. Mesleki bilgi temasında öğretmenlerin meslek sevgisi ve mesleğinin tüm yeterliliklerini yerine getirme kodlarına sadece görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Mesleki beceri temasında öğretmenlerde öğrenci takibi ve öğrencileri sevmeye, önemseme kodlarına görüş bildirdikleri görülmektedir. Tutum ve değerler temasında ise öğretmenlerde aranan en önemli niteliklerin güler yüzlü, özenli ve özgüvenli olma kodlarına ait olduğu dikkat çekmektedir. Velilerin gözünden öğretmen rollerinin ilişkin görüşleri incelendiğinde yol gösterici olmaları, öğrencilerine her konuda destek olması, onlara önderlik yapmaları, arkadaş gibi davranmaları, rehber konumunda bulunmaları ve eğitici ve öğretici şekilde eğitim vermeleri gerektiğini ifade etmişlerdir.

V64: (Öğretmenden beklentim) “Araştırmacı yenilikçi aktif ve insancıl yaklaşımları ve en önemlisi kalbe dokunabilen yönleri olmalı. Kalbine dokunduğün öğrenci kazanılmış bir öğrencidir.”

V17: (Öğretmenden beklentim) “Güler yüzlü olması, çevresine pozitif enerji saçması, meslek aşkı, azmi, çalışkanlığı, empati kurması ve her şeyden önemlisi mesleğini sevdiğini öğrencilerine hissettirebilmesi...”

Öğretmen niteliklerine yönelik velilerin görüşlerinden bazıları aşağıda doğrudan alıntı şeklinde verilmiştir.

V5: (Öğretmenler) “Disiplinli, sevecen, hareketli, içten, vicdanlı, sorumluluk sahibi, öğrenci ile empati kurabilen” (kişiler olmalıdır).

V13: (Öğretmenin) “Önce disiplinle despotluğu karıştırmayan, sınıfa hâkimiyet kurabilen, öğrencileri okul dışında da takip edip etmediği, ayrımcılık yapıp yapmadığı vs” (özelliklere sahip olması gerekir).

Tablo 4. Ana Temalara Yönelik Paydaşların Görüş Bildirme Frekansları

Tema	Kod Sayısı	Eğitim Yöneticisi	Öğrenci	Öğretim Elemanı	Öğretmen	Öğretmen Adayı	Veli	Toplam
Mesleki Bilgi	10	5	8	10	10	10	2	45
Mesleki Beceri	7	3	7	3	7	6	2	28
Tutum ve Değerler	14	5	10	5	9	8	8	45
Toplam	31	13	25	18	26	24	12	118

Tablo 4’te de görüldüğü gibi, nitelikli öğretmenlerin mesleki bilgi sahibi olmaları gerektiğine yönelik en fazla destek veren paydaşlar öğretim elemanlarıdır. Öğretim elemanlarının yaklaşık %55’i öğretmenlerin mesleki bilgi sahibi olmasını en yüksek oranda desteklerken velilerin oranı yaklaşık %17’ düzeyinde kalmıştır. Bu bulgunun yanında öğretim elemanı, öğretmen ve öğretmen adaylarının mesleki bilgi boyutunda yer alan tüm kodların öğretmenlerde bulunması gerektiğine yönelik görüşleri bulunmaktadır.

Mesleki beceri temasına yönelik olarak öğretmenlerden en yüksek beklentisi olan paydaşların öğrenciler olduğu tespit edilmiştir. Toplam 25 öğrenciden 7 tanesi (%28) öğretmenlerin mesleki beceri sahibi olması gerektiğine vurgu yaparken bu temaya en düşük (%17) destek veren paydaşların öğretim elemanları ile veliler olduğu belirlenmiştir. Bu bulguların yanında üç tema içinde tüm paydaşlardan en düşük destek alan temanın da mesleki beceri olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Tutum ve değerler teması kod sayısı bakımından hem mesleki bilgi hem de mesleki beceri temalarından daha yüksektir. Bu temaya yönelik en yüksek beklenti yaklaşık %67 ile velilere aittir. Bu görüşü %40 ile öğrenciler en yüksek oranda desteklerken öğretim elemanları yaklaşık %28 ile en düşük

oranda destek vermişlerdir. Bu bulgulara ilave olarak veli ve öğrencilerin tutum ve değerler temasına yönelik olarak diğer temalardan daha fazla olumlu görüş bildirdiği tespit edilmiştir.

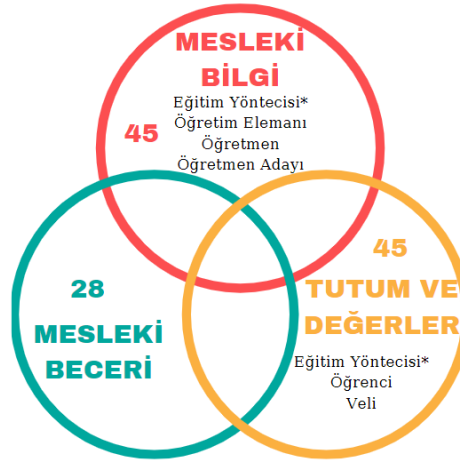
Toplam tema sayısına bakıldığında tüm paydaşların mesleki bilgi ile tutum ve değerlere aynı oranda destek verdikleri ortaya çıkarılmıştır. Mesleki beceri temasına ise veliler dışındaki paydaşların büyük çoğunluğu tarafından destek verilmemiştir.

Tüm paydaşların nitelikli öğretmen özelliklerine ilişkin bakış açıları arasında farklılıklar var mı? Sorusuna ilişkin Görüşleri

Tablo 5. Paydaşların Nitelikli Öğretmenlerde En Fazla Bulunması Gereken Özelliklere İlişkin Görüşleri

Tema	Eğitim Yöneticisi	Öğrenci	Öğretim Elemanı	Öğretmen	Öğretmen Adayı	Veli	Toplam
Mesleki Bilgi	X*	-	X	X	X	-	45
Mesleki Beceri	-	-	-	-	-	-	28
Tutum ve Değerler	X*	X	-	-	-	X	45

* En fazla görüş belirtilen kodların sayısı eşittir.

Şekil 4. Paydaşların Nitelikli Öğretmenlerde En Fazla Bulunması Gereken Özelliklere İlişkin Görüşleri

Tablo 5 incelendiğinde öğretim elemanı, öğretmen ve öğretmen adaylarının nitelikli öğretmenlerde mesleki bilgiyi, mesleki beceri ile tutum ve değerlerden daha fazla önemsedikleri belirlenmiştir. Öğrenci ve veliler ise nitelikli öğretmenlerde tutum ve değerlerin mesleki bilgi ve mesleki beceriden daha fazla ön planda olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Eğitim yöneticileri ise nitelikli öğretmenlerin hem mesleki bilgi hem de tutum ve değerlere sahip olması gerektiği görüşündedirler. Mesleki bilgi dört, tutum ve değerleri ise üç paydaş grubu tarafından diğer temalara göre daha fazla desteklenmiştir. Bu tabloda en fazla dikkat çeken noktalardan bir tanesi, mesleki becerinin tüm paydaş grupları tarafından diğer iki temadan daha az önemli görülmesidir.

Paydaşların “Bir öğretmen ... özelliğine sahip olmalıdır, çünkü ...” Sorusuna İlişkin Görüşleri

Paydaşlar öğretmenlerin; terazi, aslan, güneş, mum gibi kelimeler ve dürüstlük, yetkin, araştırmacı, üretken, yenilikçi, lider, sabırlı, değişime açık, kendini yenileme özelliklerine sahip olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Terazi benzetimi, eşitlik ve adillik; aslan benzetimi liderliği, güneş ve mum benzetimi ise etraflarını aydınlatmayı sembolize etmektedir. Aynı zamanda öğretmenin alanına hakim, sürekli araştıran, yeni şeyler üreten, üretken, yenilik arayışı içinde olan kişiler olması da paydaşlar tarafından beklenen özelliklerdir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma nitelikli öğretmen özelliklerinin belirlenmesi amacıyla öğrenci, öğretmen, öğretim elemanı, eğitim yöneticisi, veli ve öğretmen adaylarının bakış açılarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Eğitim-öğretim sürecinde yapılan her reformdan etkilenen bu kişilerin bakış açıları; eğitim-öğretim ile ilgilenenlere, alandaki çalışanlara ve öğretmenlerin mesleki gelişim düzeylerini yükseltmek için model geliştiren araştırmacılara önemli bilgiler sunmaktadır. Bu çalışma ile “eğitimin tüm paydaşları tarafından algılanan nitelikli öğretmen özellikleri nelerdir?” ve “tüm paydaşlara göre nitelikli öğretmen özelliklerine ilişkin görüşleri arasında farklılıklar var mıdır?” sorularına cevap aranmıştır. Bu kapsamda 433 paydaştan toplanan veriler analiz edilmiş ve öğretmenlerden beklentilerin üç tema altında toplandığı belirlenmiştir. Bu temalar: Mesleki Bilgi, Mesleki Beceri ile Tutum ve Değerlerdir. Taşkaya'nın çalışmasında (2012) öğretmen adayları, nitelikli öğretmenlerin altı kategori altında 98 farklı özelliğe sahip olması gerektiğini ileri sürmüştür. Bu özellikler; kişisel özellikler ve mesleki özellikler, mesleki gelişim, mesleki yeterlikler, iletişim becerileri ve sınıf yönetim becerileridir. Bu çalışmanın sonuçları ile yukarıdaki çalışmaların sonuçlarının tutarlı olduğu dikkat çekmektedir. Literatürdeki farklı çalışmalarda da iyi öğretmen profilinin idoloji, kişilik özellikleri ve mesleki bilgi gibi başlıklarda incelendiği görülmektedir (Raichel, 2022).

Araştırmada elde edilen bulgular, paydaşların bakış açılarına göre öğretmenleri nitelikli yapan özellikler arasında benzer görüşler yanında farklılıkların da olduğunu göstermektedir. En belirgin benzer görüşlerden bir tanesi tüm paydaşların mesleki bilgi ile tutum ve değerleri mesleki beceriden daha fazla ön plana almalarıdır. Bu bulgulara göre paydaşlar öğretmenlerin bilgili ve tutum-değerlere sahip olmasını, mesleki becerilerine oranla daha fazla beklemektedirler. Yine araştırmanın bulgularına göre paydaşlardan öğrenci, öğretmen ve öğretmen adaylarının görüşlerinin diğer paydaşlara göre birbirleriyle daha fazla örtüştüğü görülmektedir. Tüm paydaşlar içinde velilerin beklentilerinin diğer paydaşlara göre daha az ve daha net olması, diğer paydaşlardan farklı bir bulgu olarak dikkat çekmektedir. Tüm paydaşlarının unutamadıkları öğretmen özelliklerine bakıldığında kişisel duruşları, öğrenme-öğretme sürecindeki etkililikleri ve mesleki gelişimleri olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Aynı zamanda olumsuz davranış sergileyen öğretmenlerin de unutulmadığı dikkat çekmektedir. Genel olarak mesleki gelişim ve kendi kişisel gelişimi açısından tüm paydaşlar ortak ifadeler kullanmışlardır. Aşağıda araştırmanın bulgularının detaylarına ilişkin tartışmalar yapılmıştır:

Mesleki Bilgi Teması

Paydaşlar öğretmenlerin sahip olması gereken mesleki bilgi teması altında şu becerileri ön plana çıkarmışlardır: Alan hâkimiyeti, öğrenmeye açıklık, mesleki bilgi sevgisi, mesleğin yeterliliklerini yerine getirme, meslek bilinci, inovatif düşünme, evrensel öğretilmesi gereken değerler, temel yaşam becerileri (karar verme, iletişim, problem çözme...), bilişsel, sosyal, duygusal ve akademik beceriler. Tüm paydaşların en fazla önem verdiği öğretmen niteliğinin “dijital yetkinlik” olduğu belirlenmiştir. Lei ve Zhao (2007) da dijital yetkinlik becerisinin öğrenci başarısı açısından önemli olduğunu vurgulamışlardır. Chang (2001) ile Büyükköztürk, Akbaba-Altun ve Yıldırım (2010) yapmış oldukları çalışmalarda dijital yeterliliklere sahip olmanın öneminden bahsetmişlerdir. Dijital yetkinliğin ön plana çıkmasındaki sebebin, araştırma verilerinin pandemi sürecinin başlarında toplanması ve Türkiye’de yaklaşık 12 ay eğitim sürecinin uzaktan eğitimle yapılmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir. Çünkü çok ani ortaya çıkan ve hakkında çok az bilgi sahibi olunan salgına karşı başta Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere birçok kurumun bu tür bir eğitime hazır olmaması ve çok hızlı karar almanın gerekmesi, özellikle uzaktan eğitim sürecini yürütecek öğretmenlerin dijital yetkinliklerinin ön plana çıkmasına neden olmuştur. Bu sürece daha önceki birikimleri ile hazır giren veya hızlı adapte olan öğretmenler kamuoyu tarafından takdir görmüş ve sosyal medya platformlarında çok sayıda kişi tarafından takip edilmeye başlanmıştır. Özellikle sosyal ve görsel medyada dijital becerisi yüksek olan öğretmenlerle ilgili çok sayıda haber çıkması paydaşların görüşleri üzerinde etkili olmuş olabilir (Dijital Öğretmenler (n.d.)). Bunların yanında Altunbay ve Alaca (2021) nitelikli bir öğretmende alan hâkimiyeti, sınıf yönetiminde iyi olma, güvenilir bir lider ve yol gösterici olma; Morgil ve Yılmaz (1999) ise iyi ilişkiler kurma ve kendini geliştirme gibi özellikler arandığını ifade etmişlerdir. Çalışkan ve ark., (2013) da nitelikli öğretmenlerde, kişisel ve mesleki değer, program ve içerik bilgisi olması yönünde görüş belirtmişlerdir. Bir öğretmenin öğretim konusundaki uzmanlığı, birçok araştırmacı tarafından öğretmen

yeterliliğinin de önemli faktörü olarak vurgulanmıştır (Goldhaber & Anthony, 2007). Farklı çalışmalarda da öğretmenlerin konu alanındaki uzmanlığının öğrenci başarısına olumlu katkıda bulunduğu açık şekilde ortaya konulmuştur (Betts & Frost, 2000; Ferguson & Womack, 1993).

Mesleki Beceri Teması

Paydaşlar nitelikli öğretmenlerde aranan mesleki becerilerin; yenilikçilik, ders işleme (verimli, eğlenceli, anlamlı...), ölçme ve değerlendirme yetkinliği (adil olma, objektif olma ...), motivasyon sağlama, öğrenci takibi, öğrencileri sevme ve önemseme ve öğrencinin çağını anlama olduğunu belirtmişlerdir. Booth ve Coles (2017), öğrencilerini takdir eden öğretmenlerin öğrenciler tarafından tercih edildiğini ifade etmişlerdir. Çalışkan ve ark., (2013) da nitelikli öğretmenlerde; mesleki gelişim, öğrenciyi tanıma, öğrenme ve öğretme sürecini bilme, öğrenmeyi-gelişimi izleme ve değerlendirme kavramlarının önemine değinmişlerdir.

Arnon ve Reichel (2007) çalışmalarında, öğrencilerin ideal öğretmenleri kişilik ve mesleki bilgi açısından değerlendirdikleri belirlemişlerdir. Kutnick ve Jules (1993) da nitelikli öğretmenlerde rol model olma ve sosyal bakış açısına sahip olmanın önemli olduğunu ve öğrencilerini motive ederek onların ihtiyaçlarını karşılayan öğretmenlere değer verdiklerini belirtmişlerdir. Özellikle öğretmenlik alan bilgisi ve meslek bilgisi öğretmen niteliklerinin temelidir. Fakat Yıldırım (2013) tarafından yapılan çalışmada öğretmen eğitiminde öğretmenlik alan bilgisi ve meslek bilgisinde eksiklikler olduğu ifade edilmiştir. Öğretmenlerdeki eksikliklere yönelik Park ve Lee (2006) ise öğretmenlerin kendilerini yöntem, teknik ve ölçme-değerlendirme konularında geliştirmeleri gerektiğini ifade etmişlerdir.

Tutum ve Değerler

Bu çalışmada paydaşlar tarafından nitelikli öğretmenlerde aranan tutum ve değerler şunlardır: Etkili iletişim, eğlenceli, ilgili /cana yakın, değer/özelliik (dürüst, doğal, meraklı, saygılı, şefkatli...), sabırlı, empati becerisi, anlayışlı, güler yüzlü, özenli, özgüvenli, paydaşlarla uyumlu çalışma, kurum kültürüne katkı, bürokrasi bilinci, kriz yönetimi şeklinde ifade edilmiştir. Benzer şekilde Booth ve Coles (2017) yaptıkları çalışmada, mentörlük yapan, model olan, öğretmen öğrenci ilişkisine değer veren, şefkatli, ilgili ve dikkatli olan öğretmenlerin tercih edildiğini ifade etmişlerdir. Liu ve Meng (2009) de çalışmalarında, saygılı, sabırlı, esprili ve özverili olan öğretmenlerin nitelikli olduklarını ve öğrenciler tarafından tercih edildiklerini belirtmişlerdir. Murphy ve ark., (2004) ile Walls ve ark., (2002) tarafından yapılan çalışmalarda da öğrencilere karşı duyarlı samimi ve sıcak olan öğretmenlerin tercih edildiği dile getirilmiştir. Tutum ve değerlere yönelik farklı çalışmalarda da; öğrencilere kızmayan (Gündüz, 2014), demokratik ve sabırlı olan (Altunbay & Alaca, 2021) okul, aile ve toplum ilişkileri konusunda uyumlu çalışan (Çalışkan ve ark., 2013; Opendakker & Damme, 2005) ve başarıya önem veren (Atar, 2014) öğretmenlerin tercih edildiği ortaya konulmuştur. Altunbay ve Alaca (2021) nitelikli bir öğretmende etkili ve zevkli ders işleme yanında öğrencilere değer vermenin önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

Eğitim yöneticilerinin bakış açısına göre nitelikli öğretmenler, diğer meslektaşlarıyla birlikte öğrencilere okul ortamını sevdirecek hem okulun hem de öğrencinin başarısını artıran kişilerdir. Eğitim yöneticilerine göre, başarı odaklı olarak yapılandırılan okul iklimi, öğrencilerin başarısı yanında öğretmen niteliğini de artırmaktadır. Schmoker (2004) okul ikliminin gelişmesinde etkili olan öğretmenler arası işbirliğinin öğrencilerin başarısının artmasına katkı sağlayacağı ifade etmiştir. Paydaşlar arasındaki işbirliği de öğretmen başarısının artmasında etkilidir. Bu araştırmadan elde edilen verilere göre öğretmenlerin kendileri de, diğer meslektaşlarıyla işbirliği yaparak çalışabildiklerinde niteliklerini geliştirebileceklerini düşünmektedirler.

Öğretmenlerin görüşlerine göre, öğretmenlerin niteliklerinin yüksek olduğunun göstergeleri arasında eğitim-öğretimi iyi yapılandırmanın, öğrenci üzerinde olumlu etki bırakmanın, kişisel gelişimi sağlamanın ve okul-aile-öğrenci üçlüsü arasında uyumlu çalışmanın önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler, kendilerine örnek aldıkları öğretmenlerin öğrenci ile iyi iletişim kurduğunu ve işlediği dersi etkili sunduğunu dile getirmişlerdir. Veliler ise nitelikli öğretmenlerin öğrencilerin başarısına doğrudan

müdahalede bulunan kişiler olduğunu ifade etmişlerdir. Stronge ve ark., (2008) tarafından yapılan çalışmada da nitelikli öğretmenlerin öğrenci başarısını artıran kişiler olduğu açıklanmıştır.

Stronge ve ark., (2008) nitelikli öğretmenlerin üst düzey sorular soran, müfredatı etkili şekilde işleyen, öğrenci başarısını artıran, her öğrenciye özel öğretim teknikleri ile ders anlatan, dersi etkili kılmak için sunum ve materyal geliştiren kişiler olduklarını belirtmişlerdir. Özkan ve Arslantaş (2013) nitelikli öğretmen özelliklerini; ideal davranış modeli sergileme, sorumluluk sahibi olma, mesleki gelişim içinde yeni yöntem teknikleri öğrenme, iş birliği içinde çalışma, öğrencilerin akademik başarılarını kontrol etme, öğrencilerin başaracağına inandırma onları motive etme olarak sınıflandırmışlardır. Benzer şekilde bu araştırmaya katılan tüm paydaş grupları nitelikli bir öğretmenin; mesleki gelişim, öğrenme-öğretme süreci, öğrenciyi tanıma, öğrenciyi takip etme, olumlu kişisel tutum, okul-aile işbirliğine sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir. Farklı alanlardaki çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşıldığı belirlenmiştir. Maden ve ark., (2010) tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğretmen adaylarının nitelikli öğretmenlerde mesleki donanıma sahip olma, öğrenci sorularına cevap verme, konuyu bütünlük içinde anlatma, derslerini iyi planlama, neşeli olma gibi özellikleri aradıklarını ifade etmişlerdir. Borg'un (2006) çalışmasında ise kaliteli bir yabancı dil öğretimi için öğretmenlerin, öğretimin içeriği, öğretim metodolojisi, ele alınan konunun doğası ve öğretmen-öğrenci ilişkileri açısından olumlu ilişkiler kurması gerektiğini ifade edilmiştir.

Paydaşlara yöneltilen "Bir öğretmen ... özelliğine sahip olmalıdır, çünkü ..." ifadesine verdikleri cevaplarda en fazla terazi, aslan, güneş, mum metaforları dile getirilmiştir. Tercih edilen metaforun tercih edilme gerekçeleri arasında dürüstlük, yetkinlik, araştırmacı olmak, üretken olmak, yenilikçi olmak, lider olmak, sabırlı olmak, değişime açık olma, kendini yenilemek yer almaktadır. Ortaya çıkan metaforlar paydaşların genel olarak öğretmenlere yönelik pozitif bir bakış açısına sahip olduklarını göstermektedir. Yıldırım, Ünal ve Çelik'in (2011) öğretmen, eğitim yöneticisi ve müfettişlerin öğretmenlere yönelik algılarını ortaya çıkarmak için yaptıkları çalışmada öğretmenlerin fedakar, çalışkan, aydınlatıcı, biçimlendirici ve lider oldukları ifade edilmiştir. Anı çalışmada olumsuz görüşlerin ise; öğrenciyi dövme ve öğrencilere bağırma şeklinde ifade edildiği belirlenmiştir. Cerit (2008) ise çalışmasında öğretmenleri toplumu aydınlatan bilgi kaynağı, heykeltıraş, rehber olarak tanımlamıştır. Nikitina ve Furuoka (2008) öğretmenleri fedakar ve aydınlatıcı metaforları ile örtüşmektedir.

Nitelikli öğretmenlerde bulunmasını bekledikleri özellikler paydaşların bakış açısına göre farklılıklar da göstermektedir. Mesleki bilgi temasında en dikkat çekici farklılık, velilerin öğretmenlerde sadece mesleği sevmelerini ve mesleğin gereklerini yerine getirmelerini beklemeleridir. Diğer paydaşlar bu tema altında öğretmenlerin en az beş farklı beceriye sahip olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Mesleki beceri temasındaki farklılıklarda, öğrenci, öğretmen ve öğretmen adaylarının çok benzer beklentilere sahip olduğu belirlenirken eğitim yöneticisi ile öğretim elemanlarının beklentilerinin önemli ölçüde örtüştüğü görülmektedir. Bu tema altında da yine veliler sadece iki özellik beklentisi ile en düşük beklenti sahibi olan paydaş durumundadır. Turum ve değerler temasında en dikkat çeken farklılık eğitim yöneticilerinin diğer paydaşlardan oldukça farklı beklenti içinde olmalarıdır. Eğitim yöneticilerinin daha çok kurumun işleyişine yönelik beklentilerinin olduğu görülmektedir.

ÖNERİLER

Bu çalışmada eğitimin tüm paydaşlarından görüşme yöntemi ile verileri toplanmıştır. Çok sayıda kişiden toplanan bu araştırmanın sonuçlarına yönelik daha fazla kanıt elde edilebilmesi için derinlemesine görüşmeler veya odak görüşmeleri yapılması tavsiye edilebilir. Ayrıca bu çalışmada elde edilen sonuçlar dikkate alınarak nitelikli öğretmenlerde istenen özelliklere yönelik bir derecelendirilmiş ölçek geliştirilmesi, daha geniş kitlelerden hızlı veri toplanmasına katkı sağlayabilecektir. Bu çalışmadaki nitelikler dikkate alınarak geliştirilecek bir rubrik ile sınıf içi davranışları gözlenen öğretmenlerin niteliklere sahip olma düzeyleri ve bu düzeylerin özellikleri ortaya konulabilir.

KAYNAKÇA

Aaronson, D., Barrow, L., & Sander, W. (2007). Teachers and student achievement in the Chicago public high

- Altunbay, M., & Alaca, J. (2021). Öğretmen temalı filmlerde sunulan “ideal öğretmen” modeli. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 409-422. DOI: 10.37669/milliegitim.685711.
- Arnon, S., & Reichel, N. (2007). Who is the ideal teacher? Am I? Similarity and difference in perception of students of education regarding the qualities of a good teacher and of their own qualities as teachers. *Teachers And Teaching: Theory And Practice*, 13(5), 441-464.
- Arseven, A. D. (1994). *Field research method, principles techniques examples*. Ankara: Gül Publishing
- Atar, H. Y. (2014). Multilevel effects of teacher characteristics on TIMSS 2011 science achievement. *Education and Science, Large-Scale Assessment*, 39(172), 121-137.
- Başdemir, H. Y. (2014). Interim suggestions for education reform in Turkey. *Liberal Thinking*, 19(76), 101-118.
- Betts, P., & Frost L. (2000). Subject knowledge and teacher preparation, *Education Canada*, 40(1), 38-39.
- Booth, D., & Coles, R. (2017). *What is a "good" teacher?* Pembroke Publishers Limited.
- Borg, S. (2006). The distinctive characteristics of foreign language teachers. *Language Teaching Research*, 10(1), 3-31.
- Buaraphan, K. (2012). Multiple perspectives on desirable characteristics of science teachers for educational reform. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 21(2), 384-393.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). Anket geliştirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 133-151.
- Büyüköztürk, Ş., Akbaba Altun, S., & Yıldırım, K. (2010). *TALIS Turkey national report*. MEB General Directorate of Foreign Relations, Ankara. 06.02.2021 Retive from: https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_09/10142823_TALIS_RAPORU-.pdf
- Cerit, Y. (2008). Students, teachers and administrators' views on metaphors with respect to the concept of teacher, *The Journal of Turkish Educational Sciences*, 6(4), 693-712.
- Chang, C.Y. (2001). Comparing the impacts of a problem-based computer-assisted instruction and the direct-interactive teaching method on student science achievement. *Journal of Science Education and Technology*, 10(2), 147-156.
- Check, J. (1986). Positive traits of the effective teacher- Negative traits of the ineffective one. *Education*, 106, 326-334.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. New York: Routledge..
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry & research design choosing among five approaches* (3rd Ed.). Thousand Oaks, CA SAGE Publications.
- Çalışkan, M., Işık, A. N., & Saygın, Y. (2013). Prospective teachers' perception of ideal teacher. *Elementary Education Online*, 12(2), 575-584.
- Darling-Hammond, L. (2010). Teacher education and the American future, *Journal of Teacher Education*, 61(1-2), 35-47.
- Dijital Öğretmenler (n.d.). <https://dijitalogretmenler.com/> Retrieved January 9, 2022, from <https://dijitalogretmenler.com/>.
- Feng, L., & Sass, T.R. (2018). The impact of incentives to recruit and retain teachers in “hard-to-staff” subjects, *Journal of Policy Analysis and Management*, 37(1), 112-135
- Ferguson, P., & Womack, S.T. (1993), The impact of subject matter and on teaching performance, *Journal of Teacher Education*. 44(1), 55-63
- Glaser, B., & Strauss, A. (1967). *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Mill

- Goe, L. (2007). *The link between teacher quality and student outcomes: A research synthesis*. National Comprehensive Center for Teacher Quality. Unpublished Doctora Tesis. Vanderbilt University, <https://eric.ed.gov/?id=ED521219>
- Goldhaber, D., & E. Anthony (2007). Can teacher quality be effectively assessed? National board certification as a signal of effective teaching. *The Review of Economics and Statistics*, 89(1), 134-150.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *Educational Communication and Technology Journal*, 30(4), 233-252.
- Gündüz, M. (2014). Primary school students' thoughts about efficient teacher. *YYU Journal of Education Faculty*, 11(I), 114-128.
- Hallinan, M.T. (2008). Teacher influences on students' attachment to school. *Sociology of Education*, 81(3) 271-283.
- Hoy, C., Bayne-Jardine, C. C., & Wood, M. (2000). *Improving quality in education*. Psychology Press.
- Johnson, B., & Christensen, L. (2014). *Educational reserach quantative, qualitative and mixed approaches: Mixed methods* (A. Turkdogan, Trans.). Ankara: Eğiten Book
- Kim, L. E., Jörg, V., & Klassen, R. M. (2019). A meta-analysis of the effects of teacher personality on teacher effectiveness and burnout. *Educational Psychology Review*, 31, 163–195.
- Koutsoulis, M. (2003). *The characteristics of the effective teacher in Cyprus public high school: The students' perspective*. Arlington, VA: American Association of School Administrators. (ERIC Eric Document Reproduction Service No. 478 761).
- Kutnick, P., & Jules, V. (1993) Pupils' perception of a good teacher: A developmental perspective from Trinidad and Tobago. *British Journal of Educational Psychology*, 63, 400–413.
- Lang, H., McKee, B., & Conner, K. (1993). Characteristics of effective teachers: A descriptive study of the perceptions of faculty and deaf college students. *American Annals of the Deaf*, 138, 252-259.
- Lee, F. L. M., Yeung, A. S., Tracey, D., & Barker, K. (2015). Inclusion of children with special needs in early childhood education: What teacher characteristics matter. *Topics in early childhood special education*, 35(2), 79-88.
- Lei, z., & Zhao, Y. (2007). Technology uses and student achievement: A longitudinal study. *Computers & Education*, 49(2), 284-296.
- Liu, S., & Meng, L. (2009). Perceptions of teachers, students and parents of the characteristics of good teachers: A cross-cultural comparison of China and the United States. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 21, 313-328.
- Maden, S., Durukan, E., & Aslan, A. (2010). Turkish teacher candidates' views about teacher qualifications. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(4), 1364-1378.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (2016). *Qualitative data analysis* (S. Akbaba Akgül and A. Ersoy, Trans.). Ankara: Pegem Academy Publishing.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel müdürlüğü, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. Ankara: Resmi Gazete, Tarih: 24.6.1973 Sayı: 14574.
- Minor, L., Onwuegbuzie, A., Witcher, A., & James, T. L. (2002). Preservice teachers' educational beliefs and

- their perceptions of characteristics of effective teachers. *The Journal of Educational Research*, 96, 116-127.
- Morgil, F. İ., & Yılmaz, A. (1999). Duties and qualifications of science teachers, suggestions for science teacher training. *Journal of Hacettepe University Faculty of Education*, 15, 181-186.
- Murphy, P. K., Delli, L. A., & Edwards, M. N. (2004). The good teacher and teaching: Comparing beliefs of second-grade students, preservice teachers, and inservice teachers. *The Journal of Experimental Education*, 72(2), 69-92.
- Nikitina, L., & Furuoka, F. (2008). "A language teacher is like..." examining malaysian students' perceptions of language teachers trough metaphor analysis. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, 5(2), 192-205.
- OECD (2005). *Teachers matter: Attracting, developing and retaining effective teachers*. Paris <https://www.oecd.org/education/school/34990905.pdf>
- Okçabol, R. (2004). Teacher training from the perspective of students, teachers, teacher candidates and instructors! *XIII. National Educational Sciences Congress*, 6-9 July 2004 İnönü University, Faculty of Education, Malatya.
- Opendakker, M. C., & Damme, J. V. (2005). Teacher characteristics and teaching styles as effectiveness enhancing factors of classroom practice. *Teaching and Teacher Education*, 22(1), 1-21.
- Özkan, M., & Arslantaş, H. İ. (2013). A study of scaling with ranking judgment method on characteristic of effective teacher. *Trakya University Journal of Social Sciences*, 15(1), 311-330.
- Park, G. P., & Lee, H. W. (2006). The characteristics of effective English teachers as perceived by high school teachers and students in Korea, *Asia Pacific Education Review*, 7(2),236-248.
- Raichel, N. (2022). *The image of the 'good teacher' in the modern school in Eretz Israel, 1885-1914*, *Israel Affairs*, 28(2), 232-248 DOI: 10.1080/13537121.2022.2041315
- Ronfeldt, M., Farmer, S.O., McQueen, K., & Grissom, J.A., (2015). Teacher collaboration in instructional teams and student achievement, *American Educational Research Journal*, 52(3), 475-514
- Schmoker, M. (2004). Learning communities at the crossroads: Toward the best schools we've ever had. *Phi Delta Kappan*, 86(1), 84-88.
- Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for information*, 22(2), 63-75
- Stronge, J. H., Ward, T. J., Tucker, P. D., & Hindman, J. L. (2008). What is the relationship between teacher quality and student achievement? An exploratory study. *Journal of Personal Evaluation Education*, 20, 165-184.
- Taşkaya, S. M. (2012). The analysis of the characteristics a qualified teacher according to the opinions of prospective teachers. *Journal of the Social Sciences Institute*, 33(2), 283-298.
- Tavşancıl, E., & Aslan, A. E. (2001). *Content analysis and application examples for oral, written and other materials*. İstanbul: Epsilon Publishing.
- Turkish: TDK (2022, September 12). Nitelik. <https://sozluk.gov.tr/>
- UNESCO Institute for Statistics. (2006). *Teachers and educational quality: Monitoring global needs for 2015*. <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001457/145754e.pdf>.
- Walls, R. T., Nardi, A. H., Von Minden, A. M., & Hoffman, N. (2002). The characteristics of effective and ineffective teachers. *Teacher Education Quarterly*, 29(1), 39-48.
- Witcher, A. E., Onwuegbuzie, A. J., & Minor, L. C. (2001). Characteristics of effective teachers: Perceptions of

- Yıldırım, A. (2013). Teacher Education Research in Turkey: Trends, Issues and Priority Areas. *Education and Science*, 38(169), 175-191.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimler için nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Publishing.
- Yıldırım, A., Ünal, A., & Çelik, M. (2011). The analysis of principle's, supervisor's and teacher's perception of the term teacher". *Journal of Human Sciences*, 8(2), 93-108.
- Yu, R., & Singh, K. (2018). Teacher support, instructional practices, student motivation, and mathematics achievement in high school *The Journal of Educational Research*, 111(1), 81-94.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: The concept of quality is explained by the Turkish Language Association (TDK (2021) as "How one is shown, other introductory features, qualities". In educational studies, the concept of quality is generally defined as the features that are expected to be found in the elements that make up the education process and that will enable this process to be carried out in the most effective way (Hoy, Bayne-Jardine & Wood, 2020). Various studies are carried out continuously to maintain effective education. Because qualified education is the universal right of every individual. Turkey's right is guaranteed with incentives and contracts. Turkey has guaranteed this right with legal regulations and international conventions. The Turkish education system was reformed with the Law of Unification of Education in 1924 (Başdemir, 2014) and many innovations were made in the last 95 years. Finally, in 2018, the curriculum of many courses in 12-year compulsory education was changed. Such reforms or changes include students, teachers, parents, administrators, academics across the country; In short, it affects all relevant sectors. Teachers, one of the most basic elements of education, have been the most affected group along with students in such changes. Although studies were conducted with different groups in the literature to determine teacher qualifications, these characteristics could not be determined with a definite limit. When we look at the studies, it is seen that the teacher's qualifications are tried to be revealed by making use of the opinions of the stakeholders in particular. The aim of this study is to determine both general teacher qualifications from all stakeholders and at the same time. Because many factors such as stakeholder expectations, policies, reforms, culture and social structure affect the qualifications expected from teachers. In this context, it is thought that a study to determine the characteristics that should be found in qualified teachers from the eyes of all stakeholders will contribute to the literature. For this reason, it is the ultimate goal of this research to take the opinions of teachers' stakeholders at the same time and to determine the characteristics that should be found in qualified teachers accordingly. It is important to reveal the perspectives of these stakeholders, who are affected by every change made in the education process, for every stage from the pre-service process to the in-service process. With this research, it is aimed to determine "qualified teacher characteristics according to students, teachers, instructors, education administrators, parents and teacher candidates" and to reveal the qualities they attach importance to among the opinions of the stakeholders. Accordingly, by making a classification of qualified teachers, the qualifications of teachers to be admitted to education faculties will be revealed, and it will be ensured that the teacher candidates who will prefer the profession are aware of their qualifications. Because the literature has not revealed clear results on the subject of teacher competencies (Goe, 2007). In order to better understand the gap in the literature, this study aims to provide a complementary approach to understanding teacher qualifications by seeking opinions from multiple stakeholders.

Materials and Methods: Interview method was used to collect research data. Cohen, Manion and Morrison (2007) use this method; They expressed it as the data collection process in order to define

the relationship between the data collected to achieve a certain purpose and to compare the difference between the variables. The data of the research was obtained by the questionnaire technique, in which the opinions of the participants were taken in writing via Google Form (Arseven, 1994). The type of question used in the survey is included in the category of belief and opinion questions. Questions of belief and conviction; It is aimed to determine the feelings and opinions about a subject or object (attitude towards the profession, opinion on internal appointment and promotion practices, perception of job satisfaction, etc.) (Büyüköztürk, 2005). The data of the research were obtained by interview form. The data were collected in the spring of 2021, when educational institutions were closed and there was a curfew in Turkey during the pandemic period. For this purpose, online forms were prepared for the questions to be answered by each stakeholder, and data were collected online, taking into account the difficulties of direct interviews. The questions in the data collection tool were developed by the researchers, taking into account the relevant literature (Buaraphan, 2012; Booth & Coles, 2017; Walls, Nardi, Minden, & Hoffman, 2002). For the created form, the opinions of field and language experts were taken and the items were arranged in line with these opinions. The Google form contains information such as the participants' nickname, gender, age, e-mail address to contact later, last graduated department, educational status. Examples of questions posed to stakeholders are listed below.

Can you tell us about your expectations from the teachers working in your institution from the perspective of a manager?

What do you think are the characteristics of a qualified teacher?

Fixed comparative method (Glaser and Strauss, 1967) was used to analyze the data. The main stages of this method are: a) constantly comparing a code with existing codes by using its similarities, b) creating categories for similar codes, c) searching for emerging categories and codes. At the beginning of the analysis, each interview question was carefully read, examined in terms of meaning units, and the most repetitive codes were determined. The data were transferred to the Maxqda program and the analyzes were made through the program.

Findings: According to the opinions of the stakeholders, the digital competence of the teachers was the most supported quality among the codes under the theme of professional knowledge. The qualifications that the stakeholders expected teachers to have the least were cognitive, social, emotional and academic skills. It can be argued that the reason for this is that this code contains more personal characteristics and is expected to indirectly affect the education process. It has been determined that the most supported skill among the professional skills expected to be possessed by teachers is innovation. Skills in the teaching process and assessment-evaluation competence were also accepted by the stakeholders among the skills expected to be possessed by teachers. While students and teachers stated that all seven codes under the theme of professional skills should be found in teachers, parents were the least expected stakeholder groups with two codes, and education administrators and instructors with three codes. The fact that education administrators and instructors focus especially on innovation and assessment-evaluation skills in teachers may mean that course outcomes are given more importance by these stakeholders. The students who had the highest expectations from teachers for style and values stated that they expected 10 out of 14 codes to be found by teachers. This was followed by the expectations of the teacher with 9 codes and the expectations of the teacher candidates with 8 codes. Education administrators and instructors, on the other hand, were the stakeholders with the least expectation of qualifications under this theme with 5 codes each. While it is seen that the educational administrators have qualification expectations for the functioning of the institution, it has been determined that the quality expectations of the instructors are for individual characteristics. While effective communication is the qualification that all stakeholders, except parents, expect from teachers, contribution to corporate culture, bureaucracy awareness and crisis management are only among the expectations of education administrators. According to the findings under this theme, it has been determined that the group that gives the least importance to attitudes and values among all stakeholders is the teaching staff, and the group that gives the most importance is the education administrators.

Teachers and students were also stakeholders who stated that attitudes and values should be high. Parents and teacher candidates, on the other hand, draw attention as groups with low expectations for this theme. This study aimed to reveal the perspectives of students, teachers, instructors, education administrators, parents and teacher candidates in order to determine the characteristics of qualified teachers. The perspectives of these people who are affected by every reform made in the education process; It provides important information to those who are interested in education, employees in the field and researchers who develop models to increase the professional development levels of teachers. With this study, “What are the characteristics of qualified teachers perceived by all stakeholders of education?” and “Are there differences between the views of all stakeholders regarding the qualifications of qualified teachers?” answers to the questions were sought. In this context, the data collected from 433 stakeholders were analyzed and it was determined that the expectations from the teachers were gathered under three themes. These themes are: Professional Knowledge, Professional Skills and Attitudes and Values. In Taşkaya's study (2012), pre-service teachers suggested that qualified teachers should have 98 different characteristics under six categories. These features are; personal characteristics and professional characteristics, professional development, professional competencies, communication skills and classroom management skills. It is noteworthy that the results of this study are consistent with the results of the above studies.

Discussion: The results obtained in the research show that there are differences as well as similar views between the characteristics that make teachers qualified according to the perspectives of the stakeholders. One of the most obvious similar views is that all stakeholders prioritize both professional knowledge and attitudes and values more than professional skills. According to these findings, stakeholders expect teachers to be knowledgeable and have attitude-values more than their professional skills. Again, according to the findings of the research, it is seen that the views of students, teachers and teacher candidates, among the stakeholders, overlap more with each other than the other stakeholders. Among all stakeholders, the fact that the expectations of the parents are less and clearer than those of other stakeholders draws attention as a different finding from other stakeholders. When we look at the teacher characteristics that all stakeholders cannot forget, it is seen that they express their personal stance, effectiveness in the learning and teaching process, and professional development. At the same time, they stated that their teachers who exhibited negative behaviors were not forgotten. In general, all stakeholders used common statements in terms of professional development and their own personal development.

Conclusion and Suggestions: In this study, data were collected from all stakeholders of education by interview method. It may be advisable to conduct in-depth interviews or focus interviews in order to obtain more evidence for the results of this study, which was collected from a large number of people. In addition, considering the results obtained in this study, the development of a graded scale for the desired characteristics of qualified teachers will contribute to rapid data collection from wider masses. With a rubric that will be developed considering the qualifications in this study, the level of teachers whose classroom behaviors are observed and the characteristics of these levels can be revealed.

EKLER: Paydaşlara yöneltilen sorular

İdarecilere;

“Bir yönetici gözüyle kurumunuzda görev yapan öğretmenlerden beklentilerinizi anlatabilir misiniz?”

“Sizin meslek yaşantınızda örnek aldığınız öğretmenleriniz oldu mu? Olduysa bu kişileri hangi yönleri ile örnek aldığınızı açıklar mısınız?”

Öğrencilere;

“En sevdiğiniz ders hangisi?”

“Yukarıda yazmış olduğunuz dersi çok sevmenizin öğretmeniniz ile bir ilgisi var mı?”

“En çok sevdiğiniz öğretmeninizin hangi özellikleri O’nu sevmenize neden oldu?”

Öğretim Elemanı/Üyesi (Akademisyenlere);

“Yetişmesinde katkı sağladığınız öğretmen adaylarının ne gibi beceri ve donanımlara sahip olmasını bekliyorsunuz?”

“Sizin meslek yaşantınızda örnek aldığınız öğretmenleriniz oldu mu? Olduysa bu kişileri hangi yönleri ile örnek aldığınızı açıklar mısınız?”

Öğretmen Adaylarına;

“Neden üniversitede öğretmenlik bölümü tercih ettiniz?”

“Bu mesleği seçerken örnek aldığınız öğretmenleriniz oldu mu? Olduysa bu kişiyi/kişileri hangi yönleri ile örnek aldığınızı açıklar mısınız?”

Öğretmenlere;

“Meslekteki kaçınıcı yılınız?”

5.2. *“Size göre öğretmenlik mesleğinde etkili olmanın yolu nedir?”*

5.3. *“Sizin meslek yaşantınızda örnek aldığınız öğretmenleriniz oldu mu? Olduysa bu kişileri hangi yönleri ile örnek aldığınızı açıklar mısınız?”*

Velilere;

6.1. *“Velisi olduğunuz öğrenci(ler) kaçınıcı sınıfta(lar)?”*

6.2. *“Velisi olduğunuz öğrencinin/öğrencilerin öğrenim hayatında öğretmenlerin rolü sizce ne olmalıdır?”*

6.3 *“Bir okula velisi olduğunuz öğrenciyi kayıt ettirmeden önce okulda görev yapan öğretmenleri araştırır mısınız?”*

6.4 *“Eğer araştırıyorsanız; Bu öğretmen(ler)den beklentileriniz nelerdir? Hangi özelliklere sahip olup olmadığını sorgularsınız?”*

Tüm paydaş Gruplarına ortak soru olarak aşağıdaki sorular yönetilmiştir:

“Sizce nitelikli bir öğretmenin özellikleri nelerdir?”

“Unutamadığınız bir öğretmeniniz var mı? Biraz bahseder misiniz?”

“Bir öğretmen ..... özelliğine sahip olmalıdır, çünkü .....” ortak soruları yer almaktadır.

Tüm paydaşların nitelikli öğretmen özelliklerine ilişkin bakış açıları arasında farklılıklar var mıdır?